

Nr 92.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ersättning till vissa personer i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring; given Stockholms slott den 14 februari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o och 2:o hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Harald Malmberg.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 14 februari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Departementschefen, statsrådet Malmberg anför:

Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, utgår enligt bestämmelserna i förordningen den 18 juni 1927 (nr 234), vilken förordning trätt i kraft den 1 januari 1928. Genom ifrågavarande förordning har förordningen den 18 juni 1909 (nr 89 sid. 1) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, upphävts, dock att ersättningsanspråk, som grundas på olycksfall, som inträffat eller sjukdom som yppats före den 1 januari 1928, skall bedömas enligt äldre bestämmelser.

Bihang till riksdagens protokoll 1930. 1 saml. 74 häft. (Nr 92—96.)

I 1 § av förordningen den 18 juni 1909 stadgas, att därest under militärtjänstgöring i fred olycksfall inträffar, så att tjänstgörande värnpliktig, volontär vid hären eller någon, som tillhör flottans eller kustartilleriets stammanskap, varder skadad, eller därest person, som nu nämnts, skadas under tjänstgöring i krig, staten skall utgiva ersättning jämlikt vissa i förordningen stadgade grunder. Dylik ersättning utgives jämväl, om sjukdom med därav följande skada yppas under eller efter slutad militärtjänstgöring och tjänstgöringen skäligen kan antagas hava till sjukdomen bidragit.

Vidare föreskrives i 11 § av nämnda förordning, bland annat, att därest skada medfört eller skäligen kan antagas medföra påföljd, som enligt de i förordningen meddelade ersättningsbestämmelserna föranleder ersättning, undersökning ofördröjligen skall hållas rörande skadans uppkomst samt läkarbetyg anskaffas angående skadans beskaffenhet och den skadades tillstånd; att sagda undersökning skall, om skadan yppats under militärtjänstgöring, föranstaltas av vederbörande befälhavare; samt att läkarbetyg, undersökningsprotokoll och övriga till ärendet hörande handlingar skola, om önskan att utbekomma ersättning anmäles, så snart ske kan överlämnas till vederbörande regements- eller kårchef eller stationsbefälhavare. Denne har därefter att till riksförsäkringsanstalten göra framställning om ersättningens bestämmande.

Göres ej framställning om ersättning i anledning av skada inom två år efter det skadan yppades eller, där fråga är om ersättning i anledning av dödsfall, från det döden inträdde, är, enligt den ursprungliga lydelsen av 12 § i omnämnda förordning, rätten till ersättning förverkad.

I sistnämnda stadgande har genom förordning den 4 juni 1920 (nr 305) vidtagits den ändring, att, beträffande skada, som yppats efter ingången av år 1919, rätten till ersättning är förverkad, därest ej framställning om ersättning i anledning av skada göres inom tre år från det för värnpliktig tjänstgöringen samt för volontär vid hären och för den, som tillhör flottans eller kustartilleriets stammanskap, anställningen upphörde eller från den senare tidpunkt, då skadan yppades, eller, där fråga är om ersättning i anledning av dödsfall, från det döden inträdde.

Ifrågavarande ersättning utgår från den i § 46 mom. 1 värnpliktslagen omnämnda invalid- och pensionsfond.

1:o.

Uti en till riksförsäkringsanstalten den 25 mars 1929 inkommen skrift anhöll förre distinktionskorpralen vid Svea livgarde Johan Edmund Olsson Hillring från Kätilla, Älvdalen, att komma i åtnjutande av ersättning i anledning av sjukdom, som han ådragit sig under militärtjänstgöring under tiden 1 november 1910–31 oktober 1913. Då berörda framställning icke gjorts inom den tid, som stadgades i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, fann anstalten enligt beslut den 2 juli 1929 sig icke kunna upptaga ersättningsanspråket till prövning.

Ang.
ersättning
till förre
distinktions-
korpralen
J. E. Olsson
Hillring.

Hos Kunql. Maj:t har sedermera Hillring uti en den 5 oktober 1929 dagtecknad skrift anhållit att, utan hinder därav att hans framställning om ersättning icke blivit gjord inom författningsenligt föreskriven tid, komma i åtnjutande av ersättning enligt grunderna för nyssnämnda förordning den 18 juni 1909.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Hillring, som under tiden 1 november 1910—31 oktober 1913 varit fast anställd vid Svea livgarde, under denna tid ådrog sig lungtuberkulos; att han för denna sjukdom vårdades å garnisonssjukhuset i Stockholm från och med den 21 juni till och med den 15 juli 1913 samt därefter å Österåsens sanatorium från och med den 22 augusti 1913 till och med den 23 april 1914; att han, som därefter återvände till sitt föräldrahem i Älvdalen, under en tid av omkring två år var oförmögen till arbete till följd av sin sjukdom; att han så småningom så tillvida tillfrisknade, att han kunde utföra en del lättare sysslor; att han år 1927 ånyo allvarsamt insjuknade med upprepade lungblödningar samt erhöll vård å Högbo och Älvdalens sanatorier; att han sedan dess icke kunnat utföra något nämnvärt arbete; att han är bosatt hos sina föräldrar; samt att han enligt egen uppgift har hustru och fem minderåriga barn att försörja.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet utlåtande i ärendet den 22 oktober 1929 anført, bland annat, att för den händelse Kunql. Maj:t icke skulle finna den långa tid, som förflutit, sedan sökandens sjukdom yppats, böra utgöra hinder för sakfrågans prövning, hade riksförsäkringsanstalten verkställt utredning angående de närmare omständigheterna vid sjukdomens uppkomst. Härvid hade riksförsäkringsanstalten funnit sökanden hava ådragit sig sjukdomen under sådana förhållanden, att hans militärtjänstgöring skäligen kunde antagas hava bidragit till densamma. Därest sökanden inom föreskriven tid gjort framställning om ersättning i anledning av sjukdomen, skulle riksförsäkringsanstalten sålunda hava tillerkänt honom ersättning jämlikt förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse, som den 19 november 1929 avgivit utlåtande i ärendet, hava därvid anført, att oaktat sökanden författningsenligt icke vore berättigad till ersättning av statsmedel för den sjukdom (lungtuberkulos), varav han för närvarande lede, syntes det likväl departementet och sjukvårdsstyrelsen, med hänsyn till att sökanden icke torde hava haft kännedom om gällande förordning rörande anmälningar och ersättning i dylika fall samt i betraktande av de ömmande omständigheter, som i förevarande fall förelåge — enligt uppgift hade sökanden hustru och fem minderåriga barn att försörja — som om billigheten fordrade, att ersättning bereddades sökanden jämlikt grunderna för förordningen den 18 juni 1909. Att statsverket borde ikläda sig dylik ersättningsskyldighet syntes så mycket mera böra ske, som, enligt vad av handlingarna i ärendet fram-

ginge, någon sådan undersökning, varom förmäldes i 11 § av förordningen icke blivit verkställd i anledning av sökandens sjukdom. Hade sådan undersökning ägt rum, vore det antagligt, att sökanden långt före detta tillförsäkrats ersättning enligt förordningen. Departementet och styrelsen erinrade i berörda hänseende om att i ett flertal fall — senast genom riksdagens skrivelse den 28 maj 1929, nr 215, punkterna 9, 11 och 12 — medgivits, att, där anledning funnits antaga, att militärtjänstgöringen bidragit till sjukdomens uppkomst eller utveckling samt där omständigheterna givit vid handen, att sådan undersökning, varom förmäldes i 11 § av förordningen den 18 juni 1909, bort äga rum men av vederbörande militärbefäl underlåtits, ersättning i enlighet med förordningens föreskrifter finge utbetalas utan hinder av däri stadgade preskriptionsbestämmelser. På grund av vad sålunda anförts hemställde departementet och sjukvårdsstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att till Hillring finge — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom föreskriven tid — från och med den 1 januari 1930 från beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för ovan nämnda förordning den 18 juni 1909 kunde anses berättigad.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att Hillring icke kunnat tillerkännas någon ersättning enligt förordningen den 18 juni 1909, enär ansöknings därom icke gjorts inom behörig tid från det skadan yppades. Emellertid har förut, där särskilda omständigheter förelegat, dispens från förordningens preskriptionsbestämmelser ansetts böra medgivas. Så har bland annat skett, då förhållandena givit vid handen, att sådan undersökning, varom förmäles i 11 § av förordningen den 18 juni 1909, bort äga rum. Såsom av arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse framhållits, synas i det fall, varom här är fråga, omständigheterna hava bort giva anledning till dylik undersökning. På grund härav och då, enligt vad riks-försäkringsanstalten meddelat, Hillring ådragit sig ifrågavarande sjukdom under sådana förhållanden, att ersättning enligt bestämmelserna i förutnämnda förordning den 18 juni 1909 kunnat tillerkännas honom, därest framställning därom gjorts inom föreskriven tid, finner jag billigt, att han får komma i åtnjutande av ersättning enligt i förordningen angivna grunder. Ersättningen torde böra utgå från och med den 1 januari 1930.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till förre distinktionskorpralen vid Svea livgarde Johan Edmund Olsson Hillring må — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den tid, som föreskrives i 12 § av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — från och med den 1 januari 1930 från beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

2:o.

Uti en till riksförsäkringsanstalten den 22 maj 1929 inkommen skrift anhöll Johan Alfred Fredriksson från Bodarne, Ödskölds socken, att komma i åtnjutande av ersättning i anledning av sjukdom, som han ådragit sig under militärtjänstgöring vid Göta artilleriregemente år 1924. Då berörda framställning icke gjorts inom den tid, som stadgades i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, med den ändrade lydelse nämnda förordning erhållit genom förordningen den 4 juni 1920, fann anstalten enligt beslut den 23 juli 1929 sig förhindrad upptaga ersättningsanspråket till prövning.

Ang.
ersättning till
J. A. Fredriksson.

Hos Kungl. Maj:t har Fredriksson sedermera uti särskilda, till försvarsdepartementet den 18 och den 19 november 1929 inkomna skrifter anhållit att, utan hinder därav att hans framställning icke blivit gjord inom författningen enligt föreskriven tid, komma i åtnjutande av ersättning för sjukdom, lungtuberkulos, som han skulle hava ådragit sig under sin värnpliktstjänstgöring.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Fredriksson under fullgörande av sin värnpliktstjänstgöring vid Göta artilleriregemente den 15 juni 1924 insjuknade i påssjuka, varför han intogs å Kvibergs militärsjukhus, där han vårdades till den 30 augusti samma år; att under ifrågavarande sjukhusvistelse tillstötte lungsäcksinflammation, för vilken sistnämnda sjukdom han blev förklarad oduglig till krigstjänst; att han efter utskrivningen från militärsjukhuset vistades hos sin moder och broder i Bodarne, där han varit dem behjälplig med lättare arbete; att han sedan den 21 mars 1929 vårdas å Kroppefjälls sanatorium för lungtuberkulos; samt att han är fullständigt medellös.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet utlåtande i ärendet den 3 december 1929 anført, bland annat, att för den händelse Kungl. Maj:t skulle finna skäligt, att sökanden, utan hinder därav att framställning om ersättning i förevarande fall icke gjorts inom föreskriven tid, bereddes ersättning jämlikt grunderna för förordningen den 18 juni 1909, därest hans militärtjänstgöring skäligen kunde antagas hava bidragit till hans ifrågavarande sjukdom, hade riksförsäkringsanstalten verkställt utredning i sistnämnda hänseende. Härvid hade anstalten funnit sökanden hava ådragit sig sjukdomen under sådana förhållanden, att hans militärtjänstgöring skäligen kunde antagas hava bidragit till densamma. Därest sökanden inom föreskriven tid gjort framställning om ersättning i anledning av sjukdomen, skulle anstalten sålunda hava tillerkänt honom ersättning jämlikt berörda förordning.

Arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse hava uti den 15 januari 1930 avgivet utlåtande i ärendet på i huvudsak samma skäl, som departementet och styrelsen anført i sitt under punkten 1:o omförmälda ut-

låtande, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att till Fredriksson finge — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom föreskriven tid — från och med den 1 januari 1930 från beväringmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för förordningen den 18 juni 1909 kunde anses berättigad.

Under åberopande av vad sålunda förekommit får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till Johan Alfred Fredriksson må — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den tid, som föreskrives i 12 § av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militär-tjänstgöring — från och med den 1 januari 1930 från beväringmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o och 2:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. Lindman.
